

Міністерство освіти і науки України
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА»

для студентів 1-го курсу всіх спеціальностей
Корегувальний курс

Харків 2019

Міністерство освіти і науки України

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА»

для студентів 1-го курсу всіх спеціальностей
Корегувальний курс

Затверджено на засіданні
кафедри української мови та
мовної підготовки іноземних громадян
Протокол №3 від 22 жовтня 2018 р.

Харків 2019

Методичні вказівки для проведення практичних занять з дисципліни «Українська мова як іноземна» для студентів 1-го курсу всіх спеціальностей. Корегувальний курс. / Укладачі: Ходаківська М.О., Черногорська Н.Г. – Харків: ХНУБА, 2018. – 36 с.

Рецензент: І.В. Мілева, кандидат філологічних наук, доцент

Кафедра української мови та мовної підготовки іноземних громадян

Передмова

Пропоновані матеріали адресовані студентам-іноземцям 1-го курсу всіх спеціальностей.

Основна мета даного видання – розвиток мовленнєвих навичок та вмінь студентів, необхідних для сприйняття, репродукування та продукування текстів з фахових дисциплін в усній і письмовій формі українською мовою.

Комплекс завдань до кожної з тем спрямований на відпрацювання граматичних і мовленнєвих навичок, які були сформовані на підготовчому курсі.

Навчальні матеріали містять тести для контролю знань студентів. Подані завдання можна використовувати як для роботи на заняттях, так і для самостійної роботи під контролем викладача.

Урок 1. Іменник. Рід, число іменників. Місцевий відмінок.

Завдання 1. Прочитайте граматичний коментар.

Іменник – це частина мови, яка означає назву предмета.

Більшість іменників української мови

А) поділяються на три групи: чоловічий рід, жіночий рід, середній рід;

Б) змінюються за числами: однина, множина;

В) є істотами (хто?) або неістотами (що?)

Г) змінюються за відмінками: називний (хто? що?),
родовий (кого? чого?)
давальний (кому? чому?)
знахідний (кого? що?)
орудний (ким? чим?)
місцевий (на кому? на чому?)
кличний

Іменники чоловічого роду мають закінчення твердий приголосний (Тарас, стіл), м'який приголосний (день, стілець), –о (батько), –а (Микола). До іменників чоловічого роду належить іменник **Ілля**.

Іменники жіночого роду мають закінчення –а (Тетяна), –я (земля), твердий приголосний (любов), м'який приголосний (сіль). До іменників жіночого роду належать іменники **мати, пані**.

Іменники середнього роду мають закінчення –о (вікно), –е (поле), –я (оголошення). До іменників чоловічого роду належать іменники, що називають малу за віком істоту (кошеня, дівча).

Завдання 2. Поділіть подані іменники на дві групи: істота, неістота.

Вчитель, клас, дошка, декан, олівець, інженер, комп'ютер, водій, сусідка, кімната, собака, день, деканат, гуртожиток, сім'я, дядько, університет, тітка, подруга, друзі.

Завдання 3. Прочитайте іменники та поставте питання до них (хто? або що?). Зверніть увагу до якого роду вони належать.

Чоловічий рід: пан, чоловік, дім, міст, листопад, понеділок, рік, декан, деканат, зошит, ланцюг, цемент, бетон, каркас, пісок, двір, шлях, день, ансамбль, контроль, біль, камінь, вогонь, алюміній, трамвай, вчитель, автомобіль, рівень, січень, червень, місяць, тиждень, стілець.

Жіночий рід: пані, жінка, хата, дорога, середа, частина, мета, вправа, вчителька, студентка, ручка, сумка, глина, цегла, рідина, суміш, ніч, олія, конструкція, еволюція, радість, нежить, пам'ять, площа, осінь, кишень, їдальня, стеля.

Середній рід: завдання, прохання, око, чоло, вікно, вапно, море, сонце, місто, століття, обличчя, цуценя, кошеня, немовля.

Завдання 4. Прочитайте подані слова, з'ясуйте їхній рід.

Тато, брат, музей, столиця, вправа, годинник, їдальня, вулиця, університет, посвідчення, деканат, склянка, слово, зошит, чоловік, факультет, кав'ярня, м'ясо, літера, аудиторія, юнак, малюнок, людина, дощ, родина, сумка, книжка, крейда, завдання, викладач, батько, мати, будинок, число, кімната, море, ліжко, товариш, подруга, коло, шафа, ім'я, віза, дівчина, підручник, вчитель, студентка, олівець, вправа, гуртожиток, комп'ютер, фото, місто, місце, дівчина, хлопець.

Завдання 5. Заповніть таблицю іменниками відповідного роду.

Чоловічий рід	Жіночий рід	Середній рід
Папір,	Квітка,	Масло,
...	...	...

Завдання 6. Утворіть множину від поданих іменників.

Підручник – підручники, ручка – ..., зошит – ..., диван – ..., кабінет – ..., проспект – ..., парк – ..., студент – ..., гудзики – ..., брати – ..., сумка – ..., мапа – ..., ваза – ..., книга – ..., студентка – ..., кав'ярня – ..., вулиця – ...; рік – роки, стіл – ..., двір – ..., кінь – ..., ніч – ..., біль – ..., ніж – ...; день – дні, олівець – ..., молодець – ..., кінець – ..., учень – ...; слово – слова, море – ..., ліжко – ..., вікно – вікна, місто – ..., село – ...

Завдання 7. Прочитайте речення. Перетворіть їх на множину. Запишіть.

Зразок: Це мапа. Тут моя країна. – Це мапи. Тут наші країни.

Тут парк. Це лава. Там мій друг і моя подруга. Поряд дерево. Під ним квітка. А ось викладач. У нього сумка, зошит і журнал.

Завдання 8. Доберіть загальну назву до даної групи слів.

1 Тарас, Степан, Петро, Марія, Галина, Віра, Любов – це ...

2 Шевченко, Франко, Коцюбинський, Хмельницький, Мазур – це ...

3 Миколайович, Василівна, Петрович, Іванівна – це...

Зробіть висновок, які іменники пишуться з великої літери?

Завдання 9. Доберіть загальну назву до поданої групи слів і зробіть висновок, які іменники пишуться з великої літери?

Харків, Запоріжжя, Одеса, Миколаїв – це ...

Дунай, Дніпро, Ніл, Амазонка, Прут – це...

Франція, Іспанія, Швеція, Україна – це ...

Завдання 10. Прочитайте словосполучення. Складіть з ними речення. Що означають іменники, написані з великої літери?

Журнал «Пізнайко», готель «Турист», газета «Порадниця», фільм «Кобра». Висновок: З великої букви пишемо такі власні назви:... (продовжіть речення).

Завдання 11. До загальних назв допишіть власні.

- а) поет.....; місто.....; річка.....;
б) село.....; вулиця.....; учень.....

Завдання 12. Знайдіть зайве слово. Поясніть свій вибір.

- 1 Математика, фізика, хімія, частина, філософія, мова, література.
- 2 Щока, вухо, чуб, брови, очі, шовк, обличчя.
- 3 Шахи, теніс, баскетбол, футболіст.
- 5 Спідниця, сукня, блузка, кофта, костюм, туфлі.
- 6 Одинадцять, чотирнадцять, двісті, вісімнадцять, двадцять.
- 7 Субота, неділя, вівторок, грудень, середа, четвер.

Завдання 13. Допишіть, що це?

- 1 Виделка, ніж, склянка, тарілка, ложка, пляшка, каструля – це...
- 2 Банан, апельсин, лимон, виноград, персик, яблуко – це...
- 3 Чай, сік, кава, вода, молоко, лимонад – це...
- 4 Телевізор, радіо, чайник, комп'ютер, магнітофон – це...
- 5 Морква, капуста, буряк, цибуля, огірок, картопля – це...
- 6 Трамвай, таксі, літак, тролейбус, автобус, автомобіль – це...
- 7 Жовтий, червоний, чорний, білий, рожевий, блакитний – це...
- 8 А, е, в, л, г, о, д, з, є, к, м – це...
- 9 [а], [о], [в], [м], [ф], [к], [и], [і] – це...
- 10 Шорти, штани, джинси, спортивний костюм, сорочка – це...
- 11 Шафа, диван, полиця, ліжко, стілець, крісло, стіл – це...
- 12 Іменник, прикметник, займенник, дієслово – це...
- 15 Тато, мати, кузен, кухня, тітка, дядько, дідусь – це...
- 16 Гривня, євро, долар – це...
- 17 Кросівки, туфлі, черевики, босоніжки, капці – це...
- 19 Понеділок, вівторок, середа, четвер, п'ятниця, субота, неділя – це...
- 20 Грудень, січень, лютий, березень, червень, липень – це...

Завдання 14. Створіть діалоги за зразком.

1) Студент. Алі. - Доброго дня! Ви студент? - Так, я студент. - Як Вас звати. - Я Алі, а Вас?	Секретар. Ніна Іванівна.
2) Бібліотека. Читальний зал. - Скажіть, будь ласка, це	Буфет. Їдальня.

бібліотека? - Ні, це читальний зал. - А де бібліотека? - На другому поверсі.	
3) Сестра. Марина. - Тут є твоя сестра? - Так, є. - Її звати Марина? Де вона? - Так, її звати Марина. Вона там.	Викладач. Іван Петрович.
4) Брат. Омар. - Знайомтесь: це мій брат! - А як його звати? - Омар. - Дуже приємно познайомитися!	Друг. Антон.
5) Сумка. Олівець. - Це твоя сумка? - Так, моя. - Тут є олівець? Дай мені, будь ласка! - Так, візьми.	Пенал. Ручка. Квіти. Троянда.
6) Студент. Книга. - Ви студент? - Так, я студент. - А це ваша книга? - Так, це моя книга.	Робітник. Завод. Турист. Речі. Пасажир. Місце.

Завдання 15. Прочитайте граматичний коментар.

Місцевий відмінок відповідає на питання **на (у) кому? на (у) чому?**

Місцевий відмінок	1) обставини (час, місце дії)	1) стоїть у коридорі, лежати на столі, прийти о восьмій годині
	2) об'єкта	2) грати на скрипці
	3) ознаки	3) баба по матері

1) –к(о)→ –у: парк – у парку, ліжко – на ліжку, літак – в літаку, банк – у банку, будинок – в будинку.

!Але урок – на уроці, Крим – у Криму.

2) чергування: к/ц, г/з, х/с: рука – в руці, книжка – у книжці [з'ц']; Рига – у Ризі, дорога – на дорозі; поверх – на поверсі.

3) чергування у корені: і/о, і/е, ї/є: стіл – на столі, папір – на папері, Канів – у Каневі, Харків – у Харкові, Київ – у Києві.

4) випадання голосного: південь – на півдні, стілець – на стільці.

Дієслова, що керують місцевим відмінком:

Бути, лежати, стояти, сидіти, висіти, жити, вчитися, навчатися, працювати, відпочивати, гуляти, снідати, обідати, вечеряти, купувати, знаходитися та ін.

Завдання 16. Запишіть речення. Слова в дужках поставте у місцевий відмінок. Поставте необхідний прийменник.

Зразок: Газета лежить (стіл). Газета лежить на столі.

1. Книжки стоять (шафа). 2. Студенти сидять (кімната). 3. Дівчина живе (готель). 4. Словник лежить (стілець). 5. Лампа стоїть (стіл). 6. Брат вчиться (школа). 7. Лікар працює (лікарня). 8. Університет знаходиться (майдан). 9. Франція знаходиться (Європа). 10. Друзі вечеряють (кав'ярня).

Завдання 17. Дайте відповіді на питання.

1. Де живе Ваша сім'я? 2. Де живете Ви? 3. Де Ви навчаєтесь? 4. Де працює Ваша сестра (брат, батько)? 5. Де лежать Ваші речі? 6. Де висить лампа? 7. Де Антон купує молоко? 8. Де Ви купуєте овочі? 9. Де ви берете книжки для навчання? 10. Де знаходиться Ваш університет? 11. О котрій годині починається перший урок? 12. О котрій годині велика перерва? 13. Коли народився Ваш друг? 14. Коли будуть літні канікули?

Урок 2. Займенник. Прикметник. Знахідний відмінок.

Завдання 1. Прочитайте граматичний коментар.

Займенник – це частина мови, що вказує на предмет, але не називає його.

Займенник можуть бути:

Особові	я ти він, вона, воно	ми ви вони
Питальні	чий, чия, чий, чия	
Присвійні	мій, твій, його, її, наш, ваш, їхній	

Займенники можуть змінюватися за відмінками.

Завдання 2. Читайте текст. Підкресліть присвійні займенники та поставте до них питання.

На полиці стоїть фото. Це моя сім'я: мій тато, моя мама, моя бабуся, мій дідусь, моя сестра Наталя та її чоловік Борис. А це їхні діти: Тарасик і Максим.

- А бабуся і дідусь чий батьки?

- Вони батьки моєї мами.

Завдання 3. Читайте текст. Запишіть його та поставте всі можливі питання до одного з речень.

Зразок: Тут мій брат. → Хто тут? Де мій брат? Чий брат тут?

Це мій друг Дмитро. Він студент. Він навчається в університеті на архітектурному факультеті. А я не студент, я учень. Я люблю математику і креслення. Я теж хочу навчатися в університеті, але на будівельному факультеті. Мій батько інженер. Він працює в конструкторському бюро. Там готують проекти для будівництва житлових будинків.

Завдання 4. Утворіть форми знахідного відмінка від слів.

Працівник, програміст, співробітник, викладач, підприємець, словник, засіб, процес, пристрій, закон, формула, принтер, модем, плата, база, програма, слово.

Завдання 5. Запишіть речення. Поставте необхідний присвійний займенник. *Зразок: Це я. Це ... сад. – Це мій сад.*

1) Це я. Це ... фото. 2) Це вони. Це ... гуртожиток. 3) Це ти. Це ... лист. 4) Це Джон. Це ... кімната. 5) Це ми. Це ... місто. 6) Це ви. Це ... вірші. 7) Це Антон. Це ... дім. Там ... машина. 8) Це Ніна. Це ... мати. Це ... сестра і брат. 9) Це Віктор Іванович. Це ... син Антон. Це ... жінка Ганна Іванівна. Там ... кімната. 10) Це Ніна і Іван. Це ... дім. Там ... машина. Це ... син Віктор. Це ... кімната. 11) Це Зіна. Це ... книга. Там ... газети та листи.

Завдання 6. Читайте діалоги.

1) – Це твоя книжка? – Ні, не моя. Моя книжка там.	2) – Чий це зошит? Твій? – Так, мій. – А де мій зошит? – Я не знаю.
3) – Чиє це фото? – Моє. – Хто тут? – Тут мої батьки: тато і мама, мій дідусь, моя бабуся і я.	
4) – Як вас звуть? – Мене звуть Мартін. А вас? – А мене Юрко? – Дуже приємно. Ви студент? – Так, а ви? Я теж студент.	
5) – Добридень. – Добридень. Скажіть, будь ласка, це деканат? – Ні, це аудиторія? – А де деканат? – Деканат праворуч.	

- Дякую.
- На все добре.

Складіть подібні діалоги. Запитайте своїх товаришів:

а) чий, чия, чие, чиї це журнал, підручник, пальто, шапка, яблуко, викладач, аудиторія, кімната, гуртожиток, друзі;

б) де знаходиться магазин, деканат, зупинка, гуртожиток, басейн, музей, академія.

Завдання 7. Прочитайте граматичний коментар.

Прикметник – це частина мови, що виражає ознаку предмета і відповідає на питання **ЯКИЙ? ЯКА? ЯКЕ? ЯКІ? ЧИЙ?** (зелений, мудрий, сміливий). Прикметники виражають ознаку: запаху (п'яний, запашний), кольору (білий, зелений), віку (старенький, давній), розміру (величезний, середній), матеріалу (діамантовий, дерев'яний), якості (твердий, гнучкий), приналежності (зятів, сестрин), простору (далекий, близький), часу (ранній, вчорашній), внутрішні властивості (добрий, щедрий), зовнішні прикмети (смагливий, чепурний), ознаки за відношенням до місця (міський, районний).

Прикметники змінюються за родами (добрий, добра, добре, добрі), числами (добрий, добрі) й відмінками (добрий, доброго, добрим, доброму).

Більшість прикметників має такі закінчення:

Чол. рід	–ий, –ій
Жін. рід	–а, –я
Сер. рід	–е, –є
Множина	–і

Завдання 8. Допишіть закінчення прикметників:

велик... словник, мал... кабінет, велик... книга, мал... кімната, велик... вікно, мал... дзеркало, велик... міста, мал... діти,	складн... текст, іноземн... журнал, складн... тема, іноземн... подруга, складн... речення, іноземн... місто, складн... слова, іноземн... друзі.
стар... стілець, нов... комп'ютер, стар... ручка, нов... студентка, стар... вікно, нов... оголошення, стар... зошити, нов... книжки,	син... зошит, червон... олівець син... чашка, червон... сукня, син... море, червон... яблуко, син... маркери, червон... кольори

Завдання 9. Поставте питання до виділених слів. Запишіть ці питання.

Зразок: В кімнаті є малий стілець. – Який стілець?

Київ – це столиця України. Сьогодні Київ — це велике українське місто. Тут є залізні й шосейні дороги, метрополітен, що складається з 3 ліній. Місто також є крупним центром машинобудування, металургії, легкої та

поліграфічної промисловості. Наша столиця — велике місто, в якому є безліч вулиць, скверів, будинків, площ, музеїв, театрів, шкіл, університетів, лікарень, магазинів. У Києві можна прогулятися в парку, сквері, помилуватися знаменитими київськими каштанами, подивитися на пам'ятники Т. Г. Шевченку, Богдану Хмельницькому, або Золоті Ворота.

Київ — один з найбільших на Україні центрів науки й освіти. У Києві величезна кількість шкіл, гімназій, ліцеїв, близько 70 вишів.

Завдання 10. Допишіть іменники до прикметників.

Гарна ..., старий ..., нове ..., чудовий ..., зелене ..., червона ..., малі ..., синє ..., український ..., іноземна ..., велике ..., складна ... .

Завдання 11. Прочитайте текст. Замість крапок поставте прикметники:

красивий, величний, найвідоміший, іноземний, український, рідний

Київ — ... і ... місто. ... місця Києва – вулиця Хрещатик і Андріївський Узвіз. На них завжди багато ... туристів, які фотографують, купляють ... сувеніри, або просто розмовляють з жителями столиці. Киянам є що розповісти про ... місто!

Завдання 12. Напишіть речення. Замість крапок поставте потрібні прикметники: *великий, чорний, іноземний, український, складний, новий, зручний.*

1. Це ... академія. 2. Тут ... аудиторії. 3. А це ... аудиторія. 4. Тут стоять ... столи. 5. Тут сидять ... студенти. 6. Тут лежать ... ручки й олівці. 7. Вони пишуть ... вправи.

Завдання 13. Доберіть прикметники до цих іменників.

А) ...олівець, ...урок, ...викладач, ...студент, ...клас, ...друг, ...зошит, ...стіл, ...журнал, ...лист.

Б) ...машина, ...подруга, ...вправа, ...вулиця, ...лампа, ...погода, ...сім'я, ...дитина.

В) ...пальто, ...молоко, ...дзеркало, ...дерево, ...крісло, ...вікно, ...завдання, ...волосся, ...радіо, ...місто, ...дівча.

Г) ...будинки, ...вулиці, ...олівці, ...газети, ...студенти, ...сорочки, ...стілці, ...двері, ...джинси.

Д) ...площа, ...міста, ...речення, ...секретар, ...музика, ...друзі, ...кімната, ...студенти, ...хлопець.

Завдання 14. Доберіть чотири іменники до цих прикметників і числівників.

Чудовий (–а, –е, –і) ... .., великий (–а, –е, –і) ... .., новий (–а, –е, –і) ... .., гарний (–а, –е, –і) ... .., білий (–а, –е, –і) ... .., молодший (–а, –е, –і) ... ..,

теплий (-а, -е, -і) ... .. , вродливий (-а, -е, -і) ... .. , перший (-а, -е, -і) ... .. , сьомий (-а, -е, -і) ... .. .

Завдання 15. Прочитайте граматичний коментар.

Знахідний відмінок відповідає на питання КОГО? ЩО?

ЗНАХІДНИЙ відмінок	1) об'єкт	Передплатити газету
	2) обставина	Прийти на заняття
	3) ознака	Зошит у клітинку

В знахідному відмінку іменники мають закінчення:

Чол.рід	істота як у родовому відм./ неістота як у називному відм.
Жін.рід	-у, -ю
Сер.рід	як у називному відмінку
Множина	як у називному відмінку

Дієслова, що керують знахідним відмінком (кого? що?).

Читати, писати, слухати, знати, робити, виконувати, нести, розуміти, повторювати, розповідати, пояснювати, відповідати, готувати, вивчати, вчити, перевіряти, дивитися, отримувати, надсилати, викладати, купувати, їсти, пити, брати, любити, давати, бачити, чути, показувати, класти, вішати, ставити, співати, втрачати, знаходити, мати, згадувати, забувати, пам'ятати, вибирати, прибирати, відчиняти, зачиняти, відвідувати та інші.

Завдання 16. Поставте словосполучення у знахідному відмінку.

Новий студент, високий хлопець, мій викладач, його учениця, відома артистка, рідна сестра, цікавий фільм, смачна булка, солодке тістечко, наш народ, твоя батьківщина, своє фото, важливий предмет, жива істота, моє серце.

Завдання 17. Поставте іменники у форму знахідного відмінка. Доповніть іменники прикметниками: новий, цікавий, львівський, молодший, веселий, сучасний, складний, вчорашній, тижневий, солодкий.

Зразок: Віктор має (брат). – Віктор має старшого брата.

1. Викладач питає (студент). 2. Я хочу написати (лист) додому. 3. Ми любимо (університет). 4. Мама чекає (син). 5. Ми бачили в парку (Тарас). 6. Я подарую (фотоапарат). 7. Сьогодні ми писали (диктант). 8. Викладач питає (Віктор). 9. Іноземні студенти вивчають (розклад). 10. Петро їсть (апельсин).

Завдання 18. Поставте подані іменники у знахідному відмінку однини, складіть з ними речення.

Архітектор, архітектура, інженер, проект, наука, науковець, математика, мова, хімія, матеріал, будівництво, будівельник, споруда, конструкція.

Завдання 19. Напишіть видову пару до поданих дієслів, утворіть словосполучення «дієслово та іменник».

Писати (що?); читати (що?); малювати (кого? що?); любити (кого? що?); будувати (що?); нести (що?); вчити (кого? що?); проектувати (що?).

Завдання 20. Дайте відповідь на питання.

1. Що ви бачите на вулиці? (автобус, тролейбус, трамвай, машини, високі будинки, великий парк) 2. Кого Ви бачите на вулиці? (жінка, сусід, спортсмени, наші друзі, відома артистка) 3. Що слухають студенти в клубі? (цікава лекція, концерт, джазова музика) 4. Що ви купуєте в кіоску? (сигарети, м'ятна жуйка, яблучний сік, цукерки, печиво, мінеральна вода) 5. Що ви купуєте у цьому магазині? (хліб, м'ясо, сир, ковбаса, цукор, молоко, риба, яйця). 6. Кого ви зустріли на вокзалі? (дівчина, старий знайомий, наш професор, давні друзі) 7. Що ви п'єте вранці? (чай, кава, молоко, газована вода) 8. Що ви їсте на обід? (суп, макарони, рис, картопляне пюре, м'ясо або риба) 9. Що ви їсте ввечері? (сир, смажена або варена картопля, котлети) 10. Що ви п'єте у кав'ярні? (чай, кава, томатний сік, коктейль або вода).

Завдання 21. Прочитайте речення. Зверніть увагу на керування дієслів вивчати, вчити, вчитися, навчатися. Складіть власні речення із зазначеними дієсловами.

1. Зараз урок. Ми вчимо слова, правило, діалоги. Ми вивчаємо українську мову. 2. – Що ви вивчаєте? – Ми вивчаємо математику. 3. – Що ви вчите? – Я вчу дієслова. 4. – Ви працюєте чи вчитеся? – Я працюю. – Твій брат теж працює? – Ні, він вчиться. – Де він навчається? – Він навчається в університеті на підготовчому факультеті. 5. Ось наш факультет. Я навчаюсь тут. Мої друзі теж вчаться на підготовчому факультеті. 6. Моя сестра добре вчиться. Вона багато вчиться. 7. – Як ти вчишся? – Я вчусь добре.

Завдання 22. Слова у дужках ставте у правильну форму.

1. Я бачу в аудиторії ... (студенти, студентки, викладачі). 2. На вулиці я бачу ... (люди, чоловіки, жінки, дівчата, хлопці). 3. Мати любить ... (діти, сини, дочки). 4. Ми запрошуємо ... (гості, сусіди, друзі). 5. Він пам'ятає ... (батьки). 6. Ганна очікує ... (подруги). 7. Ми відвідуємо ... (друзі, вчителі).

Завдання 23. Напишіть відповіді до питань.

1. Про кого ви розповідаєте? (друзі, моя подруга, наш декан). 2. Кого ви сьогодні зустріли на вулиці? (подруги, китайський студент, моя сестра). 3. Що ви читаєте на занятті з української мови? (оповідання, тексти, історії про життя). 4. Що ви пишете на занятті з української мови? (граматичні вправи, словникові диктанти). 5. Кого можна побачити на вихідні дні у центрі Львова? (іноземні туристи, відомі артисти та співаки).

Завдання 24. Слова в дужках поставте в потрібній формі.

1. Щодня під час занять викладачі запитують (ці іноземні студенти). 2. Іноземні студенти часто згадують (дорогі батьки). 3. Ми завжди вчасно та правильно виконуємо (домашні завдання). 4. Учора на уроці ми читали (нові тексти). 5. Усі уважно слухали розповідь (китайські студенти) про їхні рідні міста. 6. Сьогодні викладач пояснював (нові граматичні правила). 7. Учора ми отримали (студентські квитки).

Урок 3. Дієслово. Минулий та майбутній час. Родовий відмінок.

Завдання 1. Читайте граматичний коментар.

Дієслово – це самостійна частина мови, що позначає дію або стан предмета як процес і відповідає на питання: *Що робити? Що зробити?*
Наприклад: стрибати, писати.

Дієслова змінюються за особами (читаю, читаєш, читає, читаємо, читаєте, читають), **мають способи** (дійсний – *читає, читав, читатиме*, наказовий – *читай! читайте!*; умовний – *читав би*).

Дієслова можуть відноситися до I (читають) або II дієвідміни (говорять) і мати форму доконаного або недоконаного виду (писати – написати).

Завдання 2. Знайдіть дієслова серед інших слів. Випишіть їх, поставте до них питання.

Малюватимемо, вечеря, вечеряти, місто, лікувати, лікарі, питати, мій, мий, пишемо, там, знання, знаю, думай, думала, є, п'ять, п'ятірка, перекладав, викладає, чув, заважали, скопіювати, втрата.

Завдання 3. До поданих іменників доберіть дієслова. Складіть словосполучення. Поставте запитання до дієслова. Запишіть.

Зразок: Вчитель (що робить?) навчає.

Викладач ... , лікарі ... , мама ... , діти ... , водій ... , друзі ... , артист ..., дерева ... .

Завдання 4. Від поданих дієслів у неозначеній формі за допомогою префіксів утворіть дієслова з протилежним значенням (при потребі скористайтесь словником).

Наприклад: відчиняти – зачиняти.

Слова: розмовляти, питати, працювати, бігати.

Завдання 5. Вставте потрібне дієслово, допишіть речення.

Слова для довідки: виконувати, писати, слухати, читати, відпочивати.

Я хочу.... радіо. Час .... домашнє завдання. Ми будемо.... диктант.
Викладач хоче.... текст. Ярина буде....

Завдання 6. Спишіть, підкресліть дієслова, поставте до них запитання.

Аналізувати, аналіз, малюнок, малювати, прибирати, прибирання, білий, біліти, подарунок, подарувати, танець, танцювати, робота, робити, плавання, плавати, спів, співати, хворіти, хворий.

Завдання 7.

А) Провідмінійте дієслова I дієвідміни: прибирати, плавати, бігати, брати, гуляти, хотіти, бути.

Б) Провідмінійте дієслова II дієвідміни: лежати, стояти, сидіти, бачити, ходити, вчитися, вчити.

Завдання 8. Відповідно до дієслова доберіть займенник.

(....) пишу. (....) відпочиває. (....) працюємо. (....) готуєте. (....) люблять. (....) граєш у футбол? (....) слухає. (...) маю.

Завдання 9. Читайте. Зверніть увагу: дієслово + інфінітив. Складіть власні речення із дієсловами хотіти, любити, могли, вміти, починати, закінчувати.

Хотіти (т/ч)

я хочу, ти хочеш,.....вони хочуть

Я хочу спати. Ти хочеш гуляти?

Любити (б/бл)

я люблю, ти любиш....вони люблять

Він любить читати. Я не люблю готувати.

Могти (г/ж)

я можу, ти можеш....вони можуть

Я не можу зараз гуляти. Ти можеш починати урок.

Вміти

я вмію, ти вмієш.....вони вміють

Ти вмієш готувати? Я не вмію малювати.

Завдання 10. Прочитайте граматичний коментар.

В українській мові дієслова **минулого часу** змінюються за родами (в однині) та числами: сказав, сказала, сказало, сказали.

Майбутній час. Дієслова в українській мові можуть утворювати форму простого, складного й складеного майбутнього часу: простий майбутній час

творються від дієслів доконаного виду, складний і складений твориться від дієслів недоконаного виду.

інфінітив	простий майбутній час	складний майбутній час	складений майбутній час
Читати (недоконаний вид)	—	Я читатиму Ти читатимеш Він читатиме ми читатимемо ви читатимете вони читатимуть	Я буду читати Ти будеш читати Він буде читати Ми будемо читати Ви будете читати Вони будуть читати
Прочитати (доконаний вид)	Я прочитаю Ти прочитаєш Він прочитає Ми прочитаємо Ви прочитаєте Вони прочитають	—	—

! Складний і складений майбутні часи мають однакове значення.

Завдання 11. Утворіть форми минулого і майбутнього часу від дієслів.

Читати, писати, брати, казати, лікувати, розуміти, купувати, отримувати, питати, зустрічати, робити, засновувати;

Прочитати, написати, взяти, сказати,вилікувати, купити, отримати, спитати, зустріти, зробити, заснувати.

Завдання 12. Поставте замість крапок дієслово у потрібній формі.

Студенти довго ... задачу, але не ... її.	Розв'язувати – розв'язати
Я цілий вечір ... листи. Я ... чотири листи.	Писати – написати
Оксана дуже смачно.... , може завтра вона .... нам салат.	Готувати – приготувати
Наступного року друзі ... дуже часто, а цього року вони .... лише два рази.	Зустрічатися – зустрітися
Джон сидить у кав'ярні й .... батькам, а потім він ... Алі.	Телефонувати – зателефонувати

Завдання 13. Закінчіть речення, використовуючи дієслова минулого часу доконаного виду.

1. Молодший брат заважав мені працювати, тому ... 2. Вчора я запізнився на заняття, ... 3. Студенти втомилися, коли працювали, ... 4. Коли я закінчив писати лист, то ... 5. Ми пообідали, ... 6. Син подякував батькові... 7. Викладач продиктував текст, ... 8. Коли викладач пояснив нову тему, ... 9.

Учора друзі пішли в клуб і ... 10. Мій друг успішно склав іспити, але...
11. Студенти прийшли в деканат і ...

Завдання 14. Використовуючи дієслова майбутнього часу доконаного виду, дайте відповіді на запитання.

1. Що ти зробиш, коли купиш продукти? 2. Що ви зробите, коли підете у басейн? 3. Що ми зробимо, коли буде багато снігу? 4. Що він зробить, якщо буде холодна погода? 5. Що вони зроблять, коли будуть гуляти у центрі? 6. Що ти зробиш, коли закінчиш вивчати хімію? 7. Що ви зробите, коли приїдете у гори? 8. Що вона зробить, коли отримає стипендію? 9. Що ми зробимо, коли прийдемо в магазин? 10. Що вони зроблять, якщо піде дощ? 11. Що ти зробиш, коли повернешся додому? 12. Що ви зробите, коли складете іспити? 13. Що він зробить, коли зателефонує батькам? 14. Що ми зробимо, коли прийдемо у ліс? 15. Що вони зроблять, коли підуть у кінотеатр?

Завдання 15. Відкрийте дужки і напишіть дієслова у потрібній формі.

1. У неділю ми підемо на річку і ... у теплій воді (плавати – поплавати). 2. Минулого року у горах ми ... ведмедів (бачили – побачили). 3. Зараз я зайнятий, бо ... домашнє завдання з математики (виконувати – виконати). 4. Наступного року я буду ... в гуртожитку (жити – прожити). 5. Незабаром я ... новий телевізор (купувати – купити). 6. На концерті я ... свою нову пісню (співати – заспівати). 7. На змаганнях спортсмен далеко ... м'яч (кидати – кинути). 8. Останній київський князь ... багато років тому (померати – померти). 9. Мій молодший брат ... три роки тому (народжуватися – народитися). 10. Я вже двічі ... цю книжку (читати – прочитати). 11. Наступного року батьки ... мені велосипед (дарувати – подарувати). 12. Протягом літа ми з батьком будемо ... гриби (збирати – зібрати). 13. Завтра я ... друга на вокзалі (зустрічати – зустріти). 14. Лікар пообіцяв, що ... мого дідуся (лікувати –вилікувати). 15. Батьки ... мені оплатити навчання наступного року (допомагати – допомогти).

Завдання 16. Прочитайте граматичний коментар.

Родовий відмінок відповідає на питання кого? чого?

ВІДМІНОК	ЗНАЧЕННЯ	ПРИКЛАДИ
РОДОВИЙ	1) належність чий? Чия? Чие? Чий?	Підручник мого друга, зошит сестри, колір неба, фото батьків
	2) З числівниками 5,6,7,8 – 20,30 та ін. і зі словами типу: <i>багато</i> , <i>мало</i> , <i>скільки</i>	На столі сім олівців. В аудиторії двадцять студентів. В саду багато яблук.
	3) Визначення дати	Першого січня

	<i>Коли?</i>	
	4) Визначення напрямку <i>Куди? Звідки?</i>	Діти пішли до школи. Алі приїхав із Єгипту. Брат повернувся із школи.
	5) немає	Тут немає стола. Там немає студентів.

Завдання 17. Закінчіть речення. Використовуйте знахідний та родовий відмінки.

1. (квиток) Мама має ... , а тато не має.... 2. (грушка) Таня має ... , а Леся не має... 3. (авто) Олесь має..., а Мирон не має.... 4. (рушник) Віра має..., а Дмитро не має.... 5. (мило) Максим має ... , а Тереза не має ... 6. (школа) Це місто має ... , а те місто не має .... 7. (вітальня) Ірина має..., а ми не маємо .... 8. (пара) Дідо має ... , а бабуся Тамара не має ... 9. (дзеркало) Мій дядько має ..., а моя тітка не має ..... 10. (список) Тарас має ... , а мама не має ...

Завдання 18. Скажіть, кого або чого тут немає.

Тут немає ...

а) зошит, підручник, словник, журнал, телевізор, календар, ліфт, готель, молоко, місце, юнак, студент, викладач, секретар, лікар ... .

б) вікно, місце, море, село, речення ... .

в) книжка, лінійка, кава, машина, полиця, аптека, бібліотека, лікарня, медсестра, дівчина, студентка, викладачка, бабуся ... .

г) дівча, маля, лоша, теля, цуценя, ім'я ... .

д) столи, книжки, зошити, словники, журнали, телевізори, готелі, місця, студенти, студентки, машини, автобуси, заводи, парки, магазини, аптеки, лікарні, бабусі, дідуся ... .

Завдання 19. Дайте відповіді на питання, вживайте інформацію в дужках.

1. Чого немає на вулиці? (автобус, тролейбус, трамвай, машина, аптека, стадіон) 2. Чого немає в кіоску? (книги, газети, журнали) 3. Чого завтра не буде в клубі? (лекція, концерт) 4. Чого не було в буфеті? (сигарети, жуйка, цукерки, печиво) 5. Чого немає в холодильнику? (м'ясо, сир, ковбаса, молоко, риба, яйця) 6. Чого ви не їсте вранці? (бутерброд, ячня, йогурт, сир, ковбаса) 7. Чого ви не п'єте вранці? (чай, кава, молоко) 8. Чого ви не їсте на обід? (суп, макарони, рис, картопля, м'ясо, риба) 9. Чого ви не їсте ввечері? (сир, картопля, котлети) 10. Чого ви не п'єте у кав'ярні? (чай, кава, сік, коктейль, вода). 11. Чого немає у квартирі? (телефон, холодильник, килим) 12. Чого немає у місті? (стадіон, басейн) 13. Чого немає у вашому будинку? (ліфт, гараж) 14. Чого немає у цьому селі? (школа, кінотеатр, лікарня).

Завдання 20. Дайте відповіді на питання за зразком.

Зразок: – Чому ти не пишеш вправу? – Я не пишу, тому що у мене немає ручки.

1. Чому ти не була вчора на зборах?
2. Чому ти не був у суботу в театрі?
3. Чому він не дивиться слова у словнику?
4. Чому вона не слухає музику?
5. Чому ти не йдеш у кіно?
6. Чому ти не читаєш?
7. Чому ти не купуєш каву?
8. Чому ви не йдете сьогодні в академію?
9. Чому батьки не купують машину?
10. Чому він не йде в лікарню?
11. Скільки часу ви живете в Харкові?
12. Скільки років ви будете навчатися в інституті?
13. Як довго ви вивчаєте українську мову?

Завдання 21. Розкрийте дужки та запишіть речення.

Я люблю читати книжки (іноземні письменники). У школи учні читають багато (цікаві твори) (письменники) (різні країни) (світ). Зараз у Львові є багато (дорогі перукарні), (вишукані салони) краси. Мій друг не любить читати (любовні романи). Зараз у мене мало (хороші друзі).

Урок 4. Дієслова руху. Давальний, орудний відмінок.

Завдання 1. Читайте граматичний коментар.

Дієслова руху – це обмежена група дієслів, які означають рух суб'єкта у просторі й відрізняються від інших дієслів тим, що мають пари: одне із слів означає рух в одному напрямку (іти, нести), а інше – у різних (ходити, носити). Як і інші, ці дієслова поділяються на дві дієвідміни і змінюються за особами, видом і часами.

Об'єкт неістота	
Дієслова руху (куди?) в/на + Зн.відм	Їхати в Харків. Летіти в Австралію.
Дієслова руху (звідки?) із/з + Род.відм	Їхати із Харкова. Летіти з Австралії.

Об'єкт істота	
Дієслова руху (куди?) до + Род.відм	Їхати до батьків. Летіти до сестри.
Дієслова руху (звідки?) від + Род.відм	Їхати від батьків. Летіти від сестри.

Дія в одному напрямку	Повторювана дія	
іти, йти	Ходити	часто ≠ рідко завжди ≠ ніколи інколи (деколи, часом) щодня (кожного)
бігти	бігати	
їхати	їздити	
летіти	літати	
пливти	плавати	

везти вести нести	ВОЗИТИ ВОДИТИ НОСИТИ	дня)
Рух туди (Я йду по воду.)	Рух туди і назад (Я ходив по воду).	

Йти – піти, прийти (пішки);

їхати – поїхати, приїхати (автомобілем, поїздом, автобусом, трамваєм...)

летіти – відлетіти, прилетіти (літаком)

пливти – відпливти, припливти (човном, кораблем)

везти – відвезти, привезти

вести – відвести, привести

нести – віднести – принести

ПОХІДНІ ДІЄСЛОВА ВІД ДІЄСЛОВА «ХОДИТИ»	
виходити – вийти	переходити – перейти
відходити – відійти	приходити – прийти
підходити до – підійти до	проходити – пройти
доходити до – дійти до	сходити – зійти
заходити – зайти	сходитися – зійтися

ПОХІДНІ ДІЄСЛОВА ВІД ДІЄСЛОВА «ЇХАТИ»
приїхати, від'їхати, заїхати, виїхати, проїхати поїхати, доїхати, переїхати

Завдання 2. А. Виберіть правильне дієслово йти або ходити і напишіть його у потрібній формі.

1. Він зараз ..... снідати.
2. Я позавчора ..... в театр.
3. Вони зараз..... у ресторан.
4. Ти часто ..... у кінотеатр.
5. Ми щодня ..... у магазин.
6. Леся завжди..... обідати.
7. Мій брат завжди ..... на пляж.
8. Куди ти зараз ..... ?
9. Я ..... додому.
10. Ви разом ..... на роботу кожен день.
11. Ірина також зараз ..... додому.

Завдання 3. Замініть подані речення на речення з дієсловами руху.

1. Улітку ці студенти були на батьківщині.
2. Після занять він був у їдальні.
3. Минулого понеділка вона була у Харкові.
4. Минулого тижня я був у лікарні.
5. Улітку вони були у горах.
6. Уранці ми були у друзів.
6. У місті вони

були в історичному музеї. 7. У липні моя сім'я була у селі. 8. Вчора ти був на заняттях?

Завдання 4. Складіть речення, використовуйте обидві форми дієслів.

1. Петро, гори, їхати – їздити, сьогодні.
2. Іван, середа, університет, іти – ходити.
3. Ольга, екскурсія, їхати – їздити.
4. Микола, бібліотека, іти – ходити, вчора.
5. Оксана, їхати – їздити, Одеса, неділя.

Завдання 5. Дайте відповіді на запитання, використовуйте слова в дужках.

А) 1. Куди ти ідеш? (кіно) 2. Куди ми йдемо? (виставка) 3. Куди ви йдете? (зупинка) 4. Звідки він іде? (друг) 5. Звідки вона іде? (музей) 6. Звідки вони йдуть? (клуб).

Б) 1. Що ви робили вчора в бібліотеці? (носити книги) 2. Що він робить? (літати) 3. Що ми робимо? (летіти додому) 4. Що ти робиш? (вести друзів на екскурсію) 5. Що ви зробите? (везти приятелів в гості). 5. Що батьки роблять? (летіти на море)

Завдання 6. Прочитайте граматичний матеріал.

Давальний відмінок відповідає на різні питання залежно від того, яку частину мови вживають у такій формі. Іменники та особові займенники відповідають на запитання «Кому?», «Чому?», присвійні займенники – «Чієму?», «Чий?», «Чиїм?», прикметники та вказівні займенники – «Якому?», «Якій», «Яким?». Слова у цьому відмінку вживають для позначення адресата, вираження фізичного або емоційного стану чи вказівки на вік. Форми давального відмінка утворюють без використання прийменників, лише за допомогою відмінкових закінчень усіх частин мови.

Орудний відмінок може вказувати на різні ознаки: спільність дії (*з ким?* *з чим?*), інструмент дії (*чим?*), емоції, з якими виконують певну дію (*з задоволенням*), місце дії (*перед інститутом*). Також у орудному відмінку ми вживаємо іменники, які без прийменників стоять після дієслів *бути*, *працювати*, *стати*. Загалом орудний відмінок можна утворювати як без прийменника, так і з прийменниками (*з, під, біля, перед, над і под.*).

Завдання 7.

Поставте нижче подані слова у форму давального відмінка однини.

А) Архітектор, актриса, дитина, студентка, тато, друг, подруга, приятель, співак, дівчина, жінка, сусідка, дядько, викладач, гід, гість, дід, перукар, ветеринар, журналіст, перекладач, дідусь, сестра, брат, професор, мама, хлопець, донька, водій, товариш, лікар, журналістка, декан, директор, іноземець, актриса, лаборант, поет, письменниця, родич, фотограф.

Б) Подруга, товариш, приятель, сумка, портфель, завдання, гуртожиток, тітка, бабуся, дядько, дід, дитина, стіл, вухо, лампа, вікно, ручка, вулиця, місто, питання, автомобіль, лікар, професор, вежа. Олівець, кулак, гумка, палець, маркер, ніж, рука, трамвай, автобус, поїзд, автомобіль, машина, масло, ложка, виделка, м'яч, іграшка.

Завдання 8. Розкрийте дужки та запишіть слова у правильній формі.

1. Я подякував ... (художник) за гарну картину. 2. Дівчина заплатила ... (продавець) за товар. 3. Контролер виписав ... (пасажир) штраф. 4. ... (пілот) дали нову форму. 5. Сусід подарував ... (дівчинка) м'яч. 6. ... (ректор) принесли важливий лист. 7. Школяр віддав журнал ... (вчителька). 8. Марта написала лист ... (сім'я). 9. Чоловік подарував букет квітів ... (дружина). 10. Учень показав щоденник ... (батько). 11. Щотижня Ігор телефонує ... (друг).

Завдання 9. Запишіть подані словосполучення у давальному відмінку однини.

1. Мій перукар. 2. Твій приятель. 3. Твоя дружина. 4. Її чоловік. 5. Моя лікарка. 6. Його товариш. 7. Їхня тітка. 8. Наш водій. 9. Ваш брат. 10. Наша модельєр. 11. Ваша подруга. 12. Їхній працівник

Завдання 10. Закінчіть речення, використовуючи іменники у формі давального відмінка множини.

1. Вчитель повідомив оцінки ... . 2. Тато подарував нові велосипеди ... . 3. Дідусь пообіцяв зіграти у футбол ... . 4. Віталій запропонував піти у кіно ... . 5. Минулого року тренер придбав нову форму ... . 6. Скоро ми надішлемо вітальні листівки ... . 7. На канікулах я зроблю багато фотографій ... . 8. Після занять я покажу свою кімнату ... .

Завдання 11. Дайте відповіді на запитання.

А) 1. З ким ти часто розмовляєш? (Приятель) 2. З ким вчора бачилась наша сестра? (Сусід) 3. З чим студент прийшов на заняття? (Портфель) 4. З ким ти скоро будеш розмовляти? (Подруга) 5. З чим гості прийшли на день народження? (Подарунок) 6. З ким Марина вчора гуляла у центрі? (Хлопець) 7. З чим ти печеш торт?(Мед) 8. З ким Максим часто спілкується? (Брат) 9. З ким студенти давно не бачились?

Б) 1. Чим грається дитина? (Телефон) 2. Чим сестра їсть суп? (Ложка) 3. Чим студент пише на уроці? (Ручка) 4. Чим батько відчинив двері? (Ключ) 5. Чим ти їздиш в університет? (Тролейбус) 6. Чим ти займаєшся? (Спорт) 7. Чим дівчина фарбує губи? (Помада) 8. Чим люди миють руки? (Мило)

Завдання 12. Розкрийте дужки та запишіть слова у правильній формі.

А) 1. Вчора Олег гуляв з ... (дівчина) у парку. 2. Завтра діти підуть на екскурсію з ... (вчителька). 3. Туристи з ... (гід) гуляли по місту. 4. Був дощ,

тому дівчина пішла на вулицю з ... (парасоля). 5. Максим прийшов до Ольги з ... (букет) квітів. 6. Завтра студенти побачаться з ... (професор). 7. Зараз мати з ... (син) гуляють у парку. 8. Увечері мій друг завжди гуляє з ... (собака). 9. Ми всю дорогу говорили з ... (водій). 10. Я люблю пити чай з ... (цукор.) 11. В обід ми їли борщ зі ... (сметана).

Б) 1. Коли я закінчу університет, то буду ... (фармацевт). 2. Кожен хлопчик у дитинстві мріє стати ... (футболіст). 3. Моя сестра хоче бути ... (актриса). 4. Наша тітка працює ... (психолог). 5. Моя подруга скоро буде працювати ... (офіціантка). 6. Мій брат під час навчання працював ... (оператор). 7. Я завжди хотіла бути ... (лікарка). 8. Наш син мріє бути ... (адвокат).

Завдання 13. Дайте відповіді на запитання, поставивши іменники у форму орудного відмінка однини та використовуючи, якщо це потрібно, такі прийменники: *під, над, перед, за, поруч з, між*.

1. Де росте багато дерев? (інститут) 2. Де завжди багато студентів? (деканат) 3. Де ви бачили різні квіти? (гуртожиток) 4. Де Віктор паркує автомобіль? (будинок) 5. Де стоїть стілець? (шафа та холодильник) 6. Де ви відпочиваєте? (ліс) 7. Де чистіше повітря? (місто)

Завдання 14. Опишіть район, де ви живете, використовуючи прийменники «під, над, перед, за, поруч з, між» та іменники в орудному відмінку однини.

Завдання 15. Подані нижче іменники поставте у форму орудного відмінка множини.

Мама, батько, дядько, тітка, подруга, товариш, приятель, родич, сумка, портфель, завдання, сусід, гуртожиток, тітка, бабуся, дядько, дід, дитина, стіл, вухо, лампа, вікно.

Завдання 16. Дайте відповіді на запитання.

1. З ким ти розмовляєш по телефону? (друзі) 2. З ким недавно говорили ваші батьки? (родичі) 3. З чим ви йдете на ринок? (гроші) 4. З ким ви часто гуляєте? (сусіди) 5. З ким Оксана ділиться секретами? (подруга) 6. З ким Марина обідає? (працівники) 7. З чим ви готуєте суп? (гриби)

Завдання 17. Закінчіть речення, використовуючи іменники у формі орудного відмінка множини.

1. Ми часто бачимося ... 2. Недавно Ольга познайомилась ... 3. Учні довго говорили ... 4. Минулих вихідних Андрій фотографувався ... 5. Інна давно не розмовляла... 6. Викладачка зустрілася ...

Завдання 18. Дайте відповіді на запитання.

1. Ким будуть студенти стоматологічного факультету? (стоматологи) 2. Ким стали твої брати? (лікарі) 3. Ким працюють ваші батьки? (викладачі) 4. Ким хочуть бути їхні діти? (кухарі) 5. Ким були ваші дідусь та бабуся? (судді) 6. Ким будуть студенти медичного університету? (медики) 7. Ким будуть студенти фармацевтичного факультету? (фармацевти)

Завдання 19.

А) Подані нижче прикметники запишіть у орудному відмінку однини та множини.

Хороший, мужній, вчорашній, червоний, дружня, старанна, синій, злий, юна, вродливий, сильний, хвора, слабкий, мила.

Б) Доберіть до прикметників іменники. Складіть речення з використанням орудного відмінку.

ТЕСТИ
Урок 1

1	Іменник – це частина мови ,що означає:	А) ознаку предмета Б) назву предмета В) дію предмета
2	Іменник відповідає на питання	А) Що робив ? Що робить ? Б) Який? Яке? Яка? В) Хто? Що?
3	В якому рядку всі слова іменники?	А) родина, він, син; Б) тітка, дядько, вони; В) папка, фонтан, кафе.
4	Іменник змінюється за:	А) родами, відмінками; Б) числами, відмінками; В) числами, родами.
5	Визначте рядок, в якому всі іменники в однині	А) школа, театр, вулиця; Б) лінійка, альбом, діти; В) вчителі, парта, сумки.
6	Визначте рядок, в якому всі іменники в множині.	А) учні, сусід, дід; Б) ручки, діти, лави; В) пам'ятники, вулиця, парки.
7	Визначте рядок, в якому всі іменники належать до назв істот:	А) книга, вулиця, Львів; Б) брат, сім'я, будинок; В) сестра, дядько, студентка.
8	Визначте рядок, в якому всі іменники належать до назв неістот:	А) учень ,лінійка, словник; Б) олівець, зошит, підручник; В) вчитель, дошка, парта.
9	В якому рядку всі іменники жіночого роду?	А) подруга, дочка, шафа; Б) університет, кімната, ручка; В) вікно, двері, дошка.
10	В якому рядку всі іменники чоловічого роду?	А) гуртожиток місто фото; Б) зошит, пенал, студент; В) викладач, альбом, стругачка.
11	Вкажіть рядок, у якому всі іменники вжиті у місцевому відмінку	А) в універмазі, у Празі, на дошка; Б) на урок, на дошку, в Африка; В) у місті, у магазині, на вулиці.
12	Вкажіть рядок, у якому всі іменники вжиті у місцевому відмінку	А) у магазині, в університеті, в інституті; Б) у школі, у книжка, у парку; В) в сад, у парк, у гуртожиток.

13	Вкажіть рядок, у якому всі іменники вжиті у місцевому відмінку	А) на уроці, на поверх, на дошці; Б) на парті, на урок, на дошка; В) на дошці, у відділенні, на шафі.
14	Вкажіть рядок, у якому всі іменники вжиті у місцевому відмінку	А) у великій кімнаті, в студентська бібліотека, у зеленій вулиці; Б) у новому зошиті, у моєму кімнаті, у свій школі; В) в фруктовому саду, у зеленому парку, у великій аудиторії

Урок 2

1	Займенник вказує на:	А) ознаку предмета Б) предмет В) предмет, ознаку, кількість.
2	В якому рядку всі займенники особові?	А) я, ви, вона, мій; Б) ти, вона, вони; В) він, його, її.
3	Оберіть правильний варіант.	А) Чий?: наш, ваш, їхня; Б) Чиї?: їхні, ваш, його; В) Чия?: її, його, наша.
4	Підберіть займенник до слова «університет».	А) наш Б) наша В) наші
5	Підберіть займенник до слова «сім'я».	А) моє Б) мій В) моя
6	Виберіть рядок, у якому всі займенники чоловічого роду.	А) наш, ваш, мій; Б) моя, твоя, її; В) мої, твої, їхні.
7	Оберіть правильний варіант:	А) Студенти

		перекладають текст. Б) Він купує шапка. В) Лікар оглядає хворий.
8	Оберіть правильний варіант	А) Ніна купує ліків. Б) Я зустрічаю в університеті викладач. В) Сергій думає про зустріч.
9	Оберіть правильний варіант	А) У школі ми вивчали фізика. Б) Вони співали пісня. В) Вона зустріла подругу.
10	Вкажіть рядок, у якому всі іменники вжиті у знахідному відмінку:	А) друга, викладача, ректора, декана; Б) стіл, гора, Тернопіль, слово; В) старість, схід, зірка, брата.
11	Вкажіть рядок, у якому всі іменники вжиті у знахідному відмінку:	А) рахунок, вечір, солдата, роботу; Б) сонце, масло, моста, ліс; В) подруги, курки, книжки, професора.
12	Щодня на заняттях можна бачити....	А) іноземні студенти Б) іноземним студентам В) іноземних студентів

Урок 3

1	Наші студенти ... лише хороші оцінки.	А) отримаєте Б) отримують В) будуть отримати
2	Коли я хворію, то ... багато гарячого чаю.	А) пити Б) буду пити В) п'ю
3	Завтра Ганна ... смачний обід.	А) приготувала Б) приготує В) готує
4	Якщо у дитини буде висока температура, то лікар ... укол.	А) зробив Б) зробить В) робить
5	Студент увійшов в аудиторію і	А) привітається

		Б) привітався В) вітався
6	Минулого місяця Андрій успішно ... всі екзамени.	А) складе Б) складав В) склав
7	Моя подруга любить ... на сцені.	А) співати Б) заспівати В) заспівала
8	Оберіть правильний варіант відповіді:	А) Дайте мені, будь ласка, чаю; Б) Дайте мені, будь ласка, чая; В) Дайте мені, будь ласка, чай.
9	Вкажіть правильну форму слова аудиторія у родовому відмінку:	А) аудиторії Б) аудиторію В) аудиторія
10	У якому рядку всі іменники вжиті у родовому відмінку?	А) друзі, міста, назв, життя; Б) імена, качка, фабрики, речі; В) викладача, друга, книжки, дочки.
11	Продовжіть речення: «Лікар зайшов до ...».	А) терапевтичний кабінет Б) терапевтичного кабінету В) терапевтичну кабінет

Урок 4

1	Вчора Максим вчасно ... на заняття	А) ходив Б) прийшов В) піде
2	Мій брат добре ... машину.	А) водить Б) водиш В) їздить
3	Іноді мої друзі ... в Туреччину.	А) літають Б) літаєте В) літає
4	Ми часто ... до родичів у село.	А) приїхали Б) їздимо В) приїдемо

5	Вчора мої приятелі ... мені словники і підручники.	А) приносять Б) принесли В) носив
6	Вчора я надіслала лист ...	А) батьки Б) батькам В) батьки
7	Хворий розповів про свою проблему ...	А) лікаріві Б) лікаря В) лікареві
8	Вчителька прочитала оповідання ... учням.	А) уважним Б) уважнім В) уважніх
9	... .. 80 років.	А) нашому дідусеві Б) нашого дідуся В) з нашим дідусем
10	... не подобається, коли говорять неправду.	А) ніхто Б) хтось В) нікому
11	Вчора вранці Сергій гуляв з	А) собакою Б) собаку В) собаці
12	У селі живе моя тітка й іноді я з ... зустрічаюся.	А) нею Б) її В) ній
13	На занятті студенти пишуть ... та	А) ручками, олівці Б) ручкою, олівцях В) ручками, олівцями
14	Чоловік різав хліб ... ножем.	А) гострим Б) гострими В) гострий
15	Донька любила їздити ... .. машиною.	А) нашою, синьою Б) нашою , синою В) нашою, синьою

Тест до корегувального курсу

1	У якому рядку є іменники тільки в однині?	А) студентки, хлопці, лікарі, мати; Б) подруга, діти, батьки, матері; В) кімната, університет, кінотеатр, ванна; Г) місто, село, банки, поле.
---	---	--

2	У якому рядку є усі іменники у множині?	А) книги, кімнати, музей, завод; Б) столи, вікна, моря, місяці; В) любов, площа, вокзал, автомобіль ; Г) люди, батьки, тварини, тітка.
3	Які іменники не мають однини?	А) будинки, заводи, фабрики; Б) чоботи, ручки, лінійки; В) штани, окуляри, двері; Г) ліжка, підлога, стіни.
4	Позначте рядок з іменниками жіночого роду.	А) волосся, лист, любов, тіло; Б) країна, кінь, українець, січень; В) сіль, кімната, мати, шафа; Г) Микола, море, ніч, квітка.
5	Позначте рядок з іменниками чоловічого роду.	А) залік, екзамен, школа, озеро; Б) хліб, мед, торт, цукор ; В) син, тато, дід, дочка; Г) телефон, сад, Іра, риба.
6	Позначте рядок з іменниками середнього роду.	А) сонце, місяць, небо, дощ; Б) година, вода, число, поїзд; В) море, озеро, обличчя, село; Г) життя, їжа, стіл, ніж.
7	Знайдіть речення у теперішньому часі.	А) Дитина малює гарну картину. Б) Він пішов у нове кафе. В) Студенти напишуть диктант швидко. Г) Микола зробив цю вправу за 20 хвилин.
8	Напишіть у даному реченні дієслово у минулому часі. Взимку студенти ... екзамен з української мови добре.	А) будуть здавати Б) здають В) здаватимуть Г) здали
9	Знайдіть усі форми дієслова писати, які характерні для майбутнього часу.	А) пишемо, написати, писало; Б) писав, пишу, написали; В) писатиму, буде писати, напишемо; Г) написала, пишуть, пишеш.
10	У якому реченні немає іменника у називному відмінку?	А) Вчора йшов теплий дощ. Б) У Африці погода є тепліша, ніж в Україні. В) Завтра буде дуже холодно. Г) У Європі взимку падає сніг.
11	Виберіть правильну форму місцевого відмінка. Вони навчаються у ...	А) технічний університет Б) технічним університетом

		В) технічному університеті Г) технічного університету
12	Виберіть правильну форму знахідного відмінка. Тут, в Україні, я часто думаю про ...	А) своїм татові і мамі та своє рідному місту Б) свої тато і мама та своє рідне місто В) своїх тато і маму та своє рідне місто Г) своїх тата і маму та своє рідне місто
13	У формі якого відмінка написані слова? У вазі, на столі, стояло декілька жовтих троянд.	А) давальний відмінок Б) родовий відмінок В) знахідний відмінок Г) називний
14	У якому реченні є орудний відмінок?	А) На першому курсі він буде вчитися разом з українськими студентами. Б) Оксана і Петро разом їдуть відпочивати на море. В) У нього сьогодні був важкий день, тому що він мав два заліки. Г) На екскурсію, у Київ, ми поїдемо без екскурсовода.
15	У формі якого відмінка написані підкреслені слова? Брати купили квіти і хочуть їх подарувати <u>своїй рідній сестрі</u> на день народження.	А) родовий відмінок, Б) давальний відмінок, В) знахідний відмінок, Г) місцевий відмінок.
16	У якому реченні написано правильно кличний відмінок?	А) Василь, йди, будь ласка, до дошки. Б) Пані Олено, я розумію це речення. В) Тато, я хочу тобі допомогти. Г) Дай мені свій зошит, Наталя.
17	У якому рядку написані усі дієслова доконаного виду.	А) дарувати, розуміти, прочитати; Б) іти, взяти, сісти; В) вечеряти, пити, знайомитися; Г) сказати, відпочити, вивчити.
18	Знайдіть речення, у якому є вищий ступінь прикметника.	А) Парк Шевченка дуже гарний. Б) Наші студенти працьовиті. В) Ми оглядали великий музей. Г) Цей будинок вищий на нашій

		вулиці.
19	Знайдіть речення, у якому є найвищий ступінь прикметника.	А) Мама подарувала своїй дочці красивий годинник. Б) Сьогодні була гарна погода. В) Моя подруга є найрозумніша. Г) Я купила собі у Києві нове плаття.
20	У якому рядку знаходяться усі прислівники вищого ступеня?	А) добре, тихо, більш швидко; Б) мало, гірше, найкраще; В) легко, сумно, дорого; Г) менше, краще, менш цікаво.
21	У якому реченні є прислівник найвищого ступеня?	А) У цьому басейні є дуже глибоко. Б) Я живу щасливо. В) Вони пишуть українською найшвидше. Г) Пташки летять високо.
22	Яке речення написано правильно?	А) Я завтра купуватиму мені яблука. Б) Я завтра куплю мені яблука. В) Я завтра буду купувати собі яблука. Г) Я завтра купувати собі яблука.
23	Знайдіть речення умовного способу.	А) На канікулах він буде подорожувати. Б) Я буду говорити добре українською, коли закінчу підготовче відділення. В) Вона хотіла б поїхати влітку додому. Г) Ви купили собі цю цікаву книжку?
24	Нехай твоя подруга завтра прийде в університет. – це...	А) умовний спосіб, Б) майбутній час, В) наказова форма, Г) теперішній час.
25	На цій картині я бачу дівчинку, яка сидить ... собаки	А) замість Б) після В) для Г) біля
26	Учні ходили до свого вчителя, і зараз вони повертаються ... нього.	А) до Б) без

		В) від Г) з
27	Гуляючи парком, діти побачили пташку, яка сиділа ... деревом.	А) між Б) із В) над Г) під
28	1,5 – це...	А) половина Б) два В) півтора Г) чверть
29	Година 10.20 – це...	А) десять по двадцятій Б) за двадцять десята В) двадцять по десятій Г) половина десятої
30	Година 7.45 – це...	А) п'ятнадцять по сьомій Б) за чверть восьма В) за п'ятнадцять сьома Г) половина восьмої
31	Двадцять одна ...	А) гривня Б) гривні В) гривень Г) гривнями
32	Тридцять шість ...	А) дівчата Б) дівчина В) дівчат Г) дівчатам
33	Вісімдесят чотири ...	А) олівців Б) олівці В) олівця Г) олівець
34	У якому реченні є дієприкметник? Підкресліть цей дієприкметник.	А) Весною на деревах ми бачимо зелене листя. Б) Куплений мною зошит, лежить на столі. В) Київ – це культурний центр України. Г) Високий будинок знаходиться навпроти пошти.
35	Знайдіть безособове речення.	А) У нашому місті ми маємо багато парків. Б) Ми слухали текст, перекладений англійською

		<p>мовою.</p> <p>В) Цю книгу було написано його рідною мовою.</p> <p>Г) Усі учні виконали вправу правильно.</p>
36	Знайдіть речення з дієприслівником	<p>А) Він слухав свою матір, дивився телевізор і пив чай.</p> <p>Б) Ми були дуже щасливі, бо вечеряли зі своїми друзями .</p> <p>В) Вона розмовляла по телефону і зачісувала волосся.</p> <p>Г) Дивлячись на гарне море, вони думали про літні канікули.</p>
37	Команда нашого університету зайняла ... у змаганнях з баскетболу.	<p>А) три місця</p> <p>Б) трьох місць</p> <p>В) третє місце</p> <p>Г) на третьому місці</p>
38	Скільки тобі років? – Мені 27	<p>А) роки</p> <p>Б) рік</p> <p>В) років</p> <p>Г) році</p>
39	0,25 – це ...	<p>А) півтора</p> <p>Б) два з половиною</p> <p>В) двісті п'ятдесят</p> <p>Г) четвертина</p>
40	Звідки ти поспішаєш? – Я йду	<p>А) в магазині</p> <p>Б) до магазину</p> <p>В) з магазину</p> <p>Г) за магазином</p>
41	Богдан досягнув своєї мети	<p>А) завдяки його батькам</p> <p>Б) про його батьків</p> <p>В) через його батьків</p> <p>Г) у його батьків</p>
42	Марія живе на другому поверсі, а Надія на четвертому. Надія живе	<p>А) вище, ніж Марія</p> <p>Б) нижче, ніж Марія</p> <p>В) найвище</p> <p>Г) найнижче</p>
43	Знайдіть правильну форму даного речення з непрямою мовою: «Я тобі допоможу написати це завдання», – пообіцяла мені сусідка.	<p>А) Сусідка пообіцяла, що допоможе мені написати це завдання.</p> <p>Б) Я пообіцяла сусідці, що допоможу їй написати це завдання.</p>

		<p>В) Сусідка пообіцяла, що допомогла мені написати це завдання.</p> <p>Г) Сусідка пообіцяла, що допомагає мені написати це завдання.</p>
44	<p>Знайдіть правильну форму даного речення з непрямою мовою: «Куди твоя дочка поїде влітку зі своїми друзями?» – запитав Марію її батько.</p>	<p>А) Батько запитав Марію, чи поїде влітку її дочка.</p> <p>Б) Батько запитав Марію, куди поїде її дочка влітку зі своїми друзями.</p> <p>В) Марія запитала її батька куди поїде її дочка влітку зі своїми друзями.</p> <p>Г) Дочка запитала Марію, куди вона поїде відпочивати зі своїми друзями.</p>
45	<p>Нам дуже сподобалася ... екскурсія.</p>	<p>А) вчорашня</p> <p>Б) завтрашня</p> <p>В) вчора</p> <p>Г) майбутня</p>
46	<p>Щоб доїхати до аеропорту, вам потрібно ... на тролейбус №9 біля університету</p>	<p>А) сидіти</p> <p>Б) встати</p> <p>В) сісти</p> <p>Г) вийти</p>
47	<p>Знайдіть правильну форму дієприслівника у даному реченні: Марія слухала музику і розмовляла по телефону.</p>	<p>А) Послухавши музику, Марія розмовляла по телефону.</p> <p>Б) Поговоривши по телефону, Марія слухала музику.</p> <p>В) Марія послухала музику і поговорила по телефону.</p> <p>Г) Слухаючи музику, Марія розмовляла по телефону.</p>
48	<p>Чий це спортивний костюм? – Це спортивний костюм ... .</p>	<p>А) моєму батькові</p> <p>Б) моїм батьком</p> <p>В) мого батька</p> <p>Г) на моєму батькові</p>
49	<p>Знайдіть речення – синонім до даного речення: Я хочу прочитати цю книжку ще раз.</p>	<p>А) Я хочу дочитати цю книжку.</p> <p>Б) Я хочу перечитати цю книжку.</p> <p>В) Я хочу читати цю книжку.</p> <p>Г) Я хочу прочитати цю книжку.</p>

Навчальне видання

Методичні вказівки для проведення практичних занять з дисципліни «Українська мова як іноземна» для студентів 1-го курсу всіх спеціальностей. Корегувальний курс.

Укладачі: Марія Олександрівна Ходаківська

Наталія Георгіївна Черногорська

Відповідальний за випуск: Т.В. Креч

За редакцією авторів

План 2020, поз.11

Підп. до друку 22.05.19

Надруковано на ризографі.

Тираж 50 экз.

Формат 60x84 1\16

Обл.- вид. арк. 1,5

Ум. друк. арк. 1,7

Зам. №5735

Папір друк. № 2.

Безкоштовно.

ХНУБА, 61002, Харків, вул. Сумська, 40

Підготовлено та надруковано РВВ
Харківського національного університету
будівництва та архітектури

